

שיעור מספר 7*

5 - 11 אוגוסט

"הדרך לאמונה"

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: גלטים 3:21-25;
ויקרא 5:18; רומים 3:9-19; ה' לקורינתים 9:20; רומים 3:1,2, 4:1-8;

פסוק לשינון: "אֲבֵל הַמִּקְרָא הַסִּגִּיר אֶת הַכֹּל בְּיַד הַחֲטָא, כְּדִי שֶׁעַל סִמְךָ אֲמוֹנָה?
יְשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ תִּנְתֵּן הַהִבְטָחָה לְמֵאֲמִינִים" (גלטים 3:22).

יונים מבויתות ידועות ביכולתם לעוף מרחק של מאות קילומטרים ביום ולהגיע ליעדם בדיוקנות מדהימה. עם זאת, לעיתים אפשר לבלבל אפילו את היונים הטובות ביותר, כך שלא יחזרו לנקודת המוצא שלהם. המקרה הנורא ביותר אירע באנגליה, כאשר עשרים אלף ציפורים (בשווי של למעלה משש מאות אלף דולר) לא חזרו לעולם אל עליית הגג שלהם.

רובנו חוונו, בצורה כזו או אחרת, תחושת בלבול או אבדון. אין זה מהנה כלל. זה ממלא אותנו בפחד ודאגה. זה יכול להוביל אותנו לחרדה ובהלה עצומה! כך גם בתחום הרוחני. לאחר שאנו מקבלים את המשית, אנו עלולים ללכת לאיבוד או להתבלבל בכיוון, ואף עד כדי כך שלא נשוב יותר לאלוהים.

החדשות הטובות הן כי אלוהים לא השאיר אותנו לעצמנו. הוא מיפה את הדרך לאמונה, והחוק מהווה חלק מהדרך זו. אנשים רבים מנסים להפריד את החוק מן הבשורה. לא רק שהשקפה זו אינה נכונה, היא יכולה להוביל להשלכות טרגיות. ללא החוק, לא תהיה לנו בשורה. זה באמת קשה להבין את הבשורה ללא החוק.

*לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-12 באוגוסט.

החוק וההבטחה

"האם התורה נוגדת את הבטחות אלהים?" (גלטים 3:21).

שאל חש כי הערותיו עלולות להוביל את מתנגדיו למסקנה כי הוא מזלזל בחוק או כי ההערותיו על עדיפות ההבטחות של אלוהים על פני התורה שהיו לכאורה דחייה מוסוות של משה והתורה. לכן הוא שואל את אותה השאלה אשר עברה במחשבתם: "האם אתם אומרים שהחוק סותר את הבטחותיו של אלוהים?" על כך מגיב שאל בהדגשה, "חלילה!" מסקנה כזו היא בלתי אפשרית, כי אלוהים אינו מתנגד לעצמו. אלוהים נתן הן את ההבטחה והן את החוק. החוק אינו עומד בסתירה להבטחה. פשוט יש להם תפקידים ושימוש שונים בתוכנית הגאולה הכללית של אלוהים.

אילו רעיונות מוטעים היו למתנגדי שאל בנוגע לתפקיד החוק? ראו גלטים 3:21, ויקרא

18:5, דברים 6:24.

אנשים אלה האמינו כי היה ביד התורה לספק להם חיים רוחניים. סביר שהשקפותיהם נובעות מפרשנות מוטעית של קטעים מסויימים מן התנ"ך, כגון ויקרא 18:5 ודברים 6:24, אשר בהם כתוב כי החוק קובע כיצד בני הברית צריכים לחיות את חייהם. החוק אכן הסדיר את החיים בתוך הברית, אך הם הגיעו למסקנה כי החוק הוא מקור ובסיס למערכת היחסים של אדם עם אלוהים. עם זאת המקרא מציג בבירור כי היכולת "ליצור חיים" היא כוח המופעל על ידי אלוהים ורוחו בלבד (מלכים ב' 7:5, נחמיה 6:9, יוחנן 5:21, רומים 4:17). החוק אינו יכול להפוך את האדם לחי מבחינה רוחנית. ואין זה אומר כי החוק מתנגד להבטחה של אלוהים.

בעודו מעוניין להוכיח את חוסר היכולת של החוק להעניק חיים, כותב שאל בגלטים 3:22 "אבל המקרא הסגיר את הכל ביד החטא". ברומים 9:19-3:9 שאל שולף אוסף פסוקים מן התנ"ך כדי להראות עד כמה אנחנו רעים. הקטעים אינם קשורים זה לזה בצורה אקראית. הוא מתחיל בליבה של בעיית החטא – הגישה האנוכית שמטרידה את לב האדם – ואחר כך עובר לפסוקים המתארים את התפשטות החטא ולבסוף את האוניברסליות שלו. מה הרעיון שלו? בגלל היקף החטא ומגבלות החוק, ההבטחה לחיים נצחיים יכולה להתקיים עבורינו רק באמצעות נאמנותו של ישוע העומד לצידינו ולמעננו. הנה היא לפניכם, האמת הגדולה שהניעה את הרפורמציה הפרוטסטנטית.

למרות שהחוק אינו יכול להושיע אותנו, מהם היתרונות הגדולים בדבקות בחוק? אילו

דברים טובים חוויתם בפועל בחייכם עקב ציות לחוק של אלוהים?

“להישמר תחת יד התורה”

בגלטים 3: 23 שאול כותב כי “לִפְנֵי בּוֹא הָאֱמוּנָה נִשְׁמְרָנוּ תַּחַת יַד הַתּוֹרָה”. במילה “נשמרנו” שאול מתייחס למאמינים היהודיים בקהילות גלטיות. הם אלה שמכירים את החוק היטב, ושואל פונה אליהם אישית כבר באיגרת לגלטים 2: 15. ניתן לראות את הניגוד בין ‘אנחנו’ 3: 23 לבין ‘אתם’ 3: 26. שאול מציג ניגודים של מעמד החוק לפני ואחרי המשיח (גלטים 3: 24). במילה “אמונה”, ככל הנראה, יש התייחסות אל ישוע עצמו ולא לאמונה המשיחית בכללי.

שאל אומר כי היהודים נשמרו “תחת יד התורה” לפני בואו של ישוע. למה הוא מתכוון בביטוי זה? ראו גלטים 3: 22, 23; רומים 6: 14, 15; 1 לקורינתים 9: 20; גל 4: 5, 21, 4: 18, 5: 18. שאול משתמש בביטוי “בכפוף ותחת” פי התורה” שתיים עשרה פעמים במכתבו. בהתאם להקשר שלו, יכולות להיות לו כמה קונוטציות שונות.

1. “בכפוף לתורה” כדרך חלופית לגאולה (גלטים 4: 21). המתנגדים בגלטיה ניסו לזכות בצדקת חיים על ידי ציות. עם זאת, כפי ששאל הבהיר כבר, זה בלתי אפשרי (גלטים 3: 21, 22). שאול אפילו מציין מאוחר יותר כי על ידי הרצון להיות כפופים לחוק, הגלטים בעצם דחו את המשיח (גלטים 4: 2-5).

2. “תחת יד התורה” במובן של להיות תחת הרשעת החוק (רומים 6: 14, 15). מכיוון שהחוק אינו יכול לכפר על חטא, הפרת דרישותיו גורמת בסופו של דבר להרשעה. זהו המצב שבו כל בני האדם מוצאים את עצמם. החוק פועל כסוהר בכלא – נועל את כל מי שהפר פקודותיו והביא על עצמו את עונש המוות. כפי שנראה בשיעור של מחר, השימוש בשורש כ.ל.א (גלטים 3: 23) מצביע על כך שזו כוונתו של שאול בקטע זה.

המילה היוונית, ennomos, המתורגמת בדרך כלל “תחת יד התורה”, משמעותה המקורית והפשוטה היא “בתוך החוק” והיא מתייחסת לחיים תוך שמירה על דרישות החוק באמצעות האיחוד עם המשיח (1 לקורינתים 9: 21). זה בלתי אפשרי להיות מוצדק בניסיון לקיים את התורה בנפרד מהמשיח, מפני שרק צדיקים על פי אמונה יחיו (גלטים 3: 11). אמת זו אינה מבטלת את החוק. היא רק מראה כי החוק אינו יכול לתת לנו חיי נצח. זה מאוחר מדי בשביל זה.

החוק בתור "השומר שלנו"

שאלו מציג שתי מסקנות עיקריות על החוק: (1) החוק אינו מבטל את הבטחת אלוהים אשר ניתנה לאברהם (גלטים 15-20: 3). (2) החוק אינו מתנגד להבטחה (גלטים 21, 22: 3). אזי, מה תפקידו של החוק בפועל? שאלו כותב כי הוא התווסף "בגלל עבירות" (גלטים 19: 3), והוא מרחיב על הרעיון הזה באמצעות שלוש מילים בהקשר התורה: נשמרנו (פסוק 23), כלאים (פסוק 23), ואומנת מדריכה (פסוק 24).
קראו בתפילה ובקפידה את הגלטים 19-24: 3. מה שאלו אומר על החוק?

רוב התרגומים המודרניים מפרשים את הערותיו של שאלו בנוגע לחוק בגלטים 19: 3 במונחים שליליים לחלוטין. אבל המילה היוונית המקורית איננה חד משמעית. המילה היוונית המתורגמת כ"נשמרנו" (פסוק 23) מדברת על שמירה והגנה. אף על פי שניתן להשתמש בה במובן שלילי, במשמעות של השגחה והחזקה בכפוף (2 קורינתים 11: 32), בברית החדשה הכוונה בדרך כלל למשמעות החיובית (פיליפים 4: 7, 1 לכיפא 5: 1). כך גם לגבי המילה המתורגמת כ"כלאים" (גלטים 23: 3). אפשר לפרשה כעצירה (בראשית 18: 20), לסגור (שמות 3: 14, יהושע 1: 6, ירמיהו 19: 13), ללכוד (לוקס 6: 5), לכלוא ולהגביל (רומים 11: 32). כפי שהדוגמאות להלן מציינות, למילה יכולות להיות קונוטציות חיוביות ושליליות, בהתאם להקשרה.

מה התועלת שהחוק (מוסרי וטקסי) סיפק לבני ישראל? רומים 1, 2: 3; דברים 12-24: 7; ויקרא 18: 20-30;

בעוד ששאלו יכול לדבר על החוק גם כן במונחים שליליים (רומים 6: 7, גלטים 19: 2), יש לו גם הרבה דברים חיוביים לומר עליו (רומים 12, 14: 7; 3, 4: 8; 13: 8). החוק אינו קללה שאלוהים הטיל על ישראל. להיפך, הוא נועד להיות ברכה. אף על פי שמערכת הקרבנות שלו לא הצליחה בסופו של דבר להסיר את החטא באופן מוחלט, היא בהחלט הצביעה על המשיח המובטח שכן יכול לעשות זאת. חוקי אלוהים המכוונים את ההתנהגות האנושית הגנו על ישראל מפני צרות רבות שהטרידו אומות עתיקות אחרות. לאור הערותיו החיוביות של שאלו על התורה במקומות אחרים, תהיה זו טעות להבין את דבריו כאן בצורה שלילית לחלוטין.

חשבו על משהו טוב שנעשה בו שימוש לרעה. לדוגמה, תרופה שנוצרה יכולה להיות מנוצלת לרעה על ידי אנשים מסוימים כסם או כלי רצח. באילו ביטויים של עיקרון זה נתקלתם בחייכם? כיצד ההבנה שלנו על איך משהו טוב יכול להיות מנוצל לרעה מסייעת לנו להבין עם מה שאלו נאלץ להתמודד?

החוק בתור האומנת שלנו

בגלטים 3:23, שאול מתאר את התורה בתור כוח שומר ומגן. ולמה הוא מדמה התורה בפסוק 24, ומה זה אומר?

המילה המתורגמת כ"אומנת" מגיעה מן המילה היוונית paidagogos. כמה גרסאות מתרגמות אותה כמשליט משמעת, מורה, או אפילו אפוטרופוס. ה"paidagogos" היה עבד בחברה הרומית, אשר הוענקה לו סמכות על בני אדונו מגיל שש או שבע עד שיתבגרו. נוסף על צרכים גופניים, כגון שאיבת מים לאמבט, אספקת מזון ובגדים, הגנה מפני כל סכנה שהיא, היו המחנכים גם אחראים לכך שהבנים ילכו לבית הספר ויעשו שיעורי בית. יתרה מכך, המחנך היה אמור לא רק ללמד ולתרגל מעלות מוסריות, אלא להבטיח כי הבנים למדו ותרגלו את המעלות בעצמם. אף על פי שכמה מן המחנכים ודאי היו חביבים ונאהבים על ידי תניכיהם, התיאור הדומיננטי שלהם בספרות העתיקה הוא בתור משליטי משמעת קפדניים ביותר. הם הבטיחו ציות לא רק באמצעות איומים קשים וזניפות, אלא גם על ידי הצלפה. תיאורו של שאול את החוק כמחנך מסוג כזה מבהיר עוד יותר את הבנתו של תפקיד החוק. החוק ניתן כדי להצביע על החטא ולהדריך. עצם טיבה של משימה זו פירושו שלחוק בכל זאת יש צד שלילי, וזה משום שהוא נוזף בנו ומגנה אותנו כחוטאים. אך אפילו בהיבט השלילי אלוהים משתמש לטובתנו, מאחר כי גינוי החוק הוא מה שמניע אותנו למשיח. לכן, החוק והבשורה אינם סותרים זה את זה. אלוהים תכנן אותם כך שיעבדו ביחד לישועתנו.

"בקטע זה [גלטים 3:24], רוח הקודש מדבר בעיקר על החוק המוסרי באמצעות השליח. החוק מגלה לנו את החטא וגורם לנו להרגיש את צרכינו במשיח ולברוח אליו כדי לקבל חנינה ושלוש על ידי חזרה בתשובה ובאמצעות האמונה באדונו, ישוע המשיח. " (אלן ג' וייט, "Selected Messages", ספר 1, עמ' 234).

מתי בפעם האחרונה השוותם את פעולותיכם, מילותיכם ומחשבותיכם לחוק? עשו זאת עכשיו, אך השוו אותם לא רק לחוק הכתוב אלא כמו כן לרוח (מתי 5:28, רומים 7:6). עד כמה הינכם מקבלים שכר מתאים לפעולותיכם? מה תשובתכם אומרת על מסרו של שאול באיגרת זו?

החוק והמאמין

רבים פירשו את דברי שאול בגלטים 3: 25 כדחייה מוחלטת של החוק. אך אין בכך שום הגיון לאור הערותיו החיוביות על החוק במקומות אחרים בכתובים. אז מה הוא אומר? ראשית, איננו כבר תחת הרשעת התורה (רומים 3: 8). אנו, כמאמינים במשיח נהנים מן הזכות להיות תחת החסד (רומים 14,15: 6). זה נותן לנו את החירות של עובד ישוע בלב שלם, ללא חשש להיות נידונים על טעויות שאנו עשויים לעשות תוך כדי התהלך. זוהי החירות האמיתית שבבשורה, וזה משהו שונה לחלוטין מציות יבש לחוק – כפי שאנשים מסוימים מגדירים כך את ה"חופש" במשיח. אך אי ציות לחוק הוא חטא – וחטא הוא כל דבר אחר מלבד חופש (יוחנן 34: 8).

קראו רומים 3:1-8. מה פירוש הדבר כי אנו לא נמצאים עוד תחת הרשעת החוק? כיצד אמורה אמת נפלאה זו להשפיע על חיינו?

כתוצאה מכפרת המשיח, יחסינו עם החוק שונים כעת. אנו נקראים לחיות חיים המוצאים חן בעיני אדוני (1 לתסלוניקים 1: 4). שאול מתייחס לזה כמו לחיים עם רוח הקודש (גלטים 18: 5). אין פירוש הדבר שהחוק המוסרי אינו תקף עוד – זה מעולם לא היה העניין. כיצד זה יכול להיות, אם ראינו כה בבירור כי החוק הוא מה שמגדיר חטא? במקום זאת, מהסיבה שהתורה היא תשקיף לאופיו של אלוהים, על ידי ציות לחוק אנו פשוט משקפים את אופיו. יותר מזה, אנו ממלאים לא רק אוסף כללים, אלא לוקחים דוגמה מישוע, אשר מעניק לנו את מה שהחוק עצמו לא יכול: הוא כותב את החוק על ליבנו (עברים 10: 8, ירמיהו 31: 33) ומאפשר לדרישת הצדקה בחוק להתממש בנו (רומים 4: 8). כלומר, באמצעות מערכת היחסים שלנו עם ישוע, יש לנו את הכוח לציית לחוק כפי שמעולם עוד לא יכולנו.

קראו רומים 8:4. מה שאול אומר כאן? כיצד הבטחה זו באה לידי ביטוי בחייכם? עם זאת, למרות כל השינויים החיוביים שחוויתם, מדוע הגאולה תמיד תהיה מבוססת על מה שישוע עשה עבורנו ולא על שום דבר אחר?

נקודות למחשבה

"נשאלתי על החוק בגלטים. איזה חוק יביא אותנו למשיח? אני עונה: הן החוק הטקסי והחוק המוסרי של עשרת הדיברות."

"משיח היה הבסיס לכלכלה היהודית כולה. מותו של הבל היתה תוצאת סירובו של קין לקבל את תוכניתו של אלוהים בבית הספר לציות, על מנת להיושע בדם ישוע המשיח המסומל על ידי קורבנות המצביעים המשיח. קין סירב לשפיכת דם אשר מסמלת את דמו של ישוע העתידה להישפך עבור העולם. כל הטקס הזה הוכן על ידי אלוהים, והמשיח הפך לבסיס המערכת כולה. זוהי ההתחלה של עבודתו כאומנת בשביל להביא אנשים חוטאים להבנה כי ישוע הוא הבסיס לכל הכלכלה היהודית."

"כל מי שעבד ושירת בקשר עם המקדש היו מחונכים תמיד לגבי התערבותו של המשיח מטעם המין האנושי. שירות זה נועד ליצור בכל לב אהבה לחוקו של אלוהים, שהוא בעצם חוק הממלכה שלו." (אלן ג' וייט, "Selected Messages", ספר 1, עמוד 233).

"לא צריך לבחון יותר מדיי את החוק של עשרת הדיברות מצד האיסורים, אלא להתבונן יותר בצד הרחמים. האיסורים הם ערבון בטוח לאושר שבציות. אופי טהור אשר קיבלנו מהמשיח יביא לנו שמחה במשך תקופה של נצח. ציות הוא חומת הגנה". (אלן ג' וייט, "Selected Messages", ספר 1, עמוד 235).

שאלות דיון:

1. לעתים קרובות אנו מתמודדים עם השאלה כיצד להתגבר על החטא בחיינו. אילו הבטחות יש לנו בכתבי הקודש בדבר ניצחון החטא? איך אנחנו יכולים לעזור להביא הבטחות אלה לידי ביטוי?? לעומת זאת, מדוע עלינו להיות זהירים ולוודא שאנו מבססים את תקוותינו המלאות לישועה לא על הניצחונות שמקבלים אלא על ניצחנו של ישוע עבורנו?
2. לעתים קרובות אנו שומעים מאמינים הטוענים כי החוק נעלם ותוקפו עבר. כמובן, אותם מאמינים ידברו נגד החטא, כלומר, בפועל אינם מתכוונים לכך שהחוק לא קיים עוד. למה הם מתכוונים למעשה, על ידי טענה זו? (רמז: בהקשר של מה מצווה עושה שזה גורם לאדם "להתעורר")

סיכום: החוק ניתן כדי להצביע לחוטאים על צורכם במשיח. בתור אפוטרופוס, הוא מספק הדרכה על אלוהים והגנה מפני הרע. אך בתור מחנך, הוא גם מציין את חטאינו ומרשיע אותנו. ישוע משחרר אותנו מהרשעת החוק וחורט את חוקו על ליבנו.